

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

**(ÖSYM TARAFINDAN 2020 YILINDA
GERÇEKLEŞTİRİLECEK TYT VE AYT
SINAVLARINA ESAS)**

TARİH DERSİ KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Ogretmenler.Com
Bilgi Paylaştıkça Çoğalır

2020 YKS'de Başarılar Dileriz!

ORTAÖĞRETİM 9. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1. ÜNİTE: TARİH BİLİMİ

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1.Tarih biliminin konusunu, tarihçinin kullandığı kaynakları ve yöntemleri kavrar.	[!] Olay, olgu, yer, zaman, sebep-sonuç ilişkisi, kanıt, nesnellik kavramlarına değinilerek, kaynak arama, verileri sınıflandırma, verileri çözümleme, verileri eleştirme, verilerin sentezi yöntemleri üzerinde durulacaktır. [!] Tarihî olayların zamana, mekâna ve konuya göre nasıl sınıflandırılacağı örneklerle belirtilecektir.
2.Tarihî olayların incelenmesinde yararlanılan “zaman kavramları” nı doğru ve yerinde kullanır.	[!] Çağ, yüzyıl, takvim, milat, hicret, değişim, süreklilik, kavramları üzerinde durulacaktır. [!] Tarih boyunca Türklerin kullandığı takvimlere değinilecektir.
3.Tarih öğrenmenin amaç ve yararlarını kavrar.	[!] Atatürk’ün Türk Tarih Kurumunu kurması ve desteklemesi, tarih bilimi ve Türk tarihine verdiği önem vurgulanacaktır.
4.Tarihî bir olayı değerlendirirken olayın yaşandığı dönemin koşullarını göz önünde bulundurmanın önemini kavrar.	[!] Tarihî olayları değerlendirirken dönemin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik koşulları ile olayların geçtiği yerin coğrafi özelliklerinin dikkate alınması gerektiği vurgulanacaktır.
5.Tarihî bir olay, olgu veya nesne hakkındaki farklı bakış açılarını, sunulan kanıtlar ve verileri kullanarak sorgular.	
6.Yeni bulgular ve bilimsel gelişmeler ışığında tarihî bilginin ve yorumların değişebilirliğini kavrar.	
7.Tarih biliminin diğer bilimlerden nasıl yararlandığını açıklar.	[!] Tarihçinin diğer bilim dallarından (coğrafya, arkeoloji, antropoloji, kronoloji, etnografya, hukuk, edebiyat, felsefe paleografi, epigrafi, diplomatik, nümizmatik, sosyoloji, filoloji, ekoloji, istatistik, kimya vb.) nasıl yararlandığı birer örnekle işlenecektir.
8. Bir tarihçinin hayatından yola çıkarak, tarihçi olmanın gerektirdiği eğitim, ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerini kavrar.	[!]Atatürk’ün tarih yazıcılığıyla ilgili sözlerine değinilecektir.

ORTAÖĞRETİM 9. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

2. ÜNİTE: UYGARLIĞIN DOĞUŞU VE İLK UYGARLIKLAR

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. Tarih öncesi çağlar ve tarih çağları ile bu dönemlerde meydana gelen gelişmeleri değerlendirir.	[!] Dünyanın ve Türkiye'nin tarih öncesi ve tarih çağlarına ait önemli yerleşmelerden örnekler verilecektir.
2. İlk Çağ uygarlıklarının oluşumuna ve yayılışına etki eden faktörleri açıklar.	[!] Uygarlık ve kültür kavramları vurgulanacaktır. [!] Uygarlıkların oluşumunda etkili olan coğrafi, siyasi, sosyal ve ekonomik koşullara değinilecektir.
3. Mezopotamya, Mısır, İran, Hint, Çin ve Doğu Akdeniz'de kurulan ilk uygarlıkların siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapıları ile bu uygarlıkların birbirleriyle etkileşimini kavrar.	
4. Anadolu'da yaşamış ilk uygarlıkların siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik yapılarını ve çevre uygarlıklarla etkileşimini açıklar.	
5. Ege ve Eski Yunan uygarlığının siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarını kavrar.	
6. Roma uygarlığının siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapılarını kavrar.	[!] Roma devlet yapısı, Roma hukuku, Roma askerî teşkilatı ve mimarisi vurgulanacaktır. [!] Roma İmparatorluğu'nun dağılışına, Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'na kısaca değinilecektir.

ORTAÖĞRETİM 9. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

3. ÜNİTE: İLK TÜRK DEVLETLERİ

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. Türk adının anlamını ve kökenini kavrar.	[!] Atatürk'ün Türk milleti hakkındaki düşüncelerine değinilecektir.
2. Orta Asya'nın coğrafi özelliklerini tanır.	[!] Orta Asya'nın coğrafi özellikleriyle ilk Türk göçleri ilişkilendirilecektir.
3. Asya Hun Devleti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını değerlendirir.	[!] Ordu yapısı işlenirken ilk düzenli ordu ve “ordu- millet” anlayışına değinilecektir. [!] “Konar-göçerlik”, “yaylak” ve “kışlak” kavramları vurgulanacaktır. Günlük yaşamda atın önemine değinilecektir.
4. Kavimler Göçü'nün sebep ve sonuçlarını siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik açılardan değerlendirir.	[!] Feodalitenin ortaya çıkması üzerinde durulacaktır.
5. Avrupa Hun Devleti'nin siyasi faaliyetlerini ve Avrupa'ya etkilerini değerlendirir.	
6. Kök Türk Devleti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını açıklar.	[!] Orhun Yazıtları'nın tarihsel önemi vurgulanacaktır. [!] Kök Türk Devleti'nin diğer devletlerle olan ilişkilerinde Türkistan'dan geçen ticaret yollarının etkileri vurgulanacaktır. [!] Türk toplumunda kadının konumuna değinilecektir.
7. Uygur Devleti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını açıklar.	[!] Uygurların yerleşik hayata geçmeleri ve ticari ilişkilerinin Türk kültür hayatında meydana getirdiği değişim vurgulanacaktır.
8. Orta Asya ve Avrupa'da kurulan diğer Türk devlet ve topluluklarını tanır.	

ORTAÖĞRETİM 9. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

4. ÜNİTE: İSLAM TARİHİ VE UYGARLIĞI (13. YÜZYILA KADAR)

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. İslamiyetin doğuşu sırasında dünyanın ve Arap Yarımadasının genel durumunu açıklar.	
2. Hz. Muhammed'in hayatı ve faaliyetleri çerçevesinde İslamiyetin doğuşu ve yayılışını değerlendirir.	[!] Hicretle birlikte Medine'de İslam devletinin oluşumu ve kurumsallaşma süreci vurgulanacaktır.
3. Dört Halife Dönemindeki siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeleri değerlendirir.	[!] Dört Halife Döneminde halifelerin bir tür seçimle işbaşına gelmesi vurgulanacaktır. [!] Dört Halife Döneminde adaleti ve toplumsal düzeni sağlamaya yönelik uygulamalar da ele alınacaktır.
4. Emevi Devleti dönemindeki siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeleri değerlendirir.	[!] Emevi Devleti ile Dört Halife Dönemi yönetim anlayışları karşılaştırılacaktır. [!] Kuzey Afrika ve İspanya'daki fetihlere de değinilecektir.
5. Endülüs Emevi Devleti'nin siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik gelişmelerini ve diğer Avrupa devletleri ile olan etkileşimini kavrar.	[!] Endülüs Emevi Devleti döneminin kültür ve sanat faaliyetlerine örnekler verilecektir.
6. Abbasi Devleti dönemindeki siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeleri açıklar.	[!] Türklerin Abbasi Devleti'ndeki yeri ve önemi vurgulanacaktır.
7. Türk ve İslam bilginlerinin bilim dünyasına katkılarını değerlendirir.	

ORTAÖĞRETİM 9. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

5. ÜNİTE: TÜRK-İSLAM DEVLETLERİ (10–13. YÜZYILLAR)

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. Türklerin İslamiyeti kabulü sürecini ve bu süreçte meydana gelen sosyal ve kültürel değişimi açıklar.	[!] İtil Bulgarlarının İslamiyeti kabul edişine değinilecektir. [!] Talas Savaşı'nın önemi vurgulanacaktır. [!] Tolunoğulları ve İhşidîler devletlerine kısaca değinilecektir.
2. Karahanlı Devleti dönemindeki siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeleri değerlendirir.	[!] Kaşgarlı Mahmut ve Yusuf Has Hacıp gibi şahsiyetlerin hayatı ve yetiştikleri ortama değinilecektir.
3. Gazneli Devleti dönemindeki siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeleri değerlendirir.	[!] Gazneli Devleti'nin İslamiyetin yayılışına katkıları vurgulanacaktır. [!] Dandanakan Savaşı'nın önemi vurgulanacaktır.
4. Büyük Selçuklu Devleti'nin kuruluşunda ve teşkilatlanmasında etkili olan faktörleri değerlendirir.	[!] Büyük Selçuklu Devleti döneminde Türklerin toplumsal yapılarının yönetim anlayışına etkileri ile iktidar mücadelelerine de yer verilecektir. [!] Selçuklu Devleti'nin kurulduğu dönemde Orta Asya, Anadolu, İran ve Irak'ın siyasi durumu vurgulanacaktır. [!] Türk devlet geleneği ve yönetim anlayışına vurgu yapılacaktır.
5. Malazgirt Savaşı'nı sebep ve sonuçlarıyla birlikte açıklar.	[!] Malazgirt Savaşı'nın Türk tarihi açısından önemi vurgulanacaktır.
6. Malazgirt Savaşı sonrası Büyük Selçuklu Devleti'nde meydana gelen siyasi olayları değerlendirir.	[!] Batıni faaliyetlerin etkisi vurgulanacaktır.
7. Büyük Selçuklu Devleti Dönemi eserlerinden yararlanarak bilim, sanat ve kültüre verilen önemi değerlendirir.	

ORTAÖĞRETİM 9. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

6. ÜNİTE: TÜRKİYE TARİHİ (11 – 13.YÜZYIL)

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. Malazgirt Savaşı sonrasında Anadolu’da kurulan Türk devlet ve beyliklerinin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlerini değerlendirir.	
2. Türkiye Selçuklu Devleti’nin kuruluşuna ve siyasi bir güç olarak ortaya çıkışına etki eden faktörleri açıklar.	[!] Türkiye Selçukluları-Bizans ilişkisine değinilecektir.
3. Haçlı Seferlerinin sebep ve sonuçlarını Türk ve dünya tarihi açısından değerlendirir.	[!] Eyyubiler Devleti’ne kısaca değinilecektir.
4. Türkiye Selçuklularının siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetlerini; Anadolu’nun Türk yurdu olması açısından değerlendirir.	[!] İznik, Konya, Antalya, Alanya, Sinop gibi Selçuklu şehirleri hakkında bilgi verilecektir. [!] Miryakefalon Savaşı’na değinilecektir. [!] Türk-Ermeni ilişkilerine ve Türkiye Selçuklu Devleti yönetimindeki Ermenilerin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşayışları vurgulanacaktır. [!] Harzemşahlar Devleti’ne kısaca değinilecektir. [!] Ahilik teşkilatı, sosyal, kültürel ve ekonomik yönleriyle ele alınacaktır. [!] Ahmet Yesevi, Mevlana, Yunus Emre gibi Türk-İslam düşünürlerinin düşünce hayatına katkıları vurgulanacaktır.
5. İlhanlı Devleti’nin siyasi faaliyetlerinin Anadolu ve Orta Doğu’ya etkilerini tartışır.	
6. Köseadağ Savaşı’nın siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik sonuçlarını değerlendirir.	

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1. ÜNİTE: BEYLİKTEN DEVLETE (1300–1453)

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. XIV. yüzyıl başlarında Anadolu, Avrupa ve Yakın Doğu'nun siyasi durumunu kavrar.	[!] XIII. yüzyıl sonunda Anadolu'nun durumu; XIV. yüzyıl başında İlhanlılar, Memluklar, Altın Orda, Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans) ile Anadolu'daki Türk beylikleri; Balkanlar ve Avrupa'daki diğer devletlerin siyasi durumu hakkında bilgi verilecektir.
2. Osmanlı Devleti'nin gelişimini etkileyen faktörleri değerlendirir.	[!] Kayı Boyu; Kayıların Anadolu'ya gelişi ve yerleşmesine değinilecektir. [!] XIV. yüzyılda Anadolu'nun siyasi, kültürel ve demografik yapısına değinilecektir. [!] Koyunhisar Savaşı, Bilecik ve Bursa'nın fethi, Maltepe Savaşı, İznik ve İzmit'in fethi de ele alınacaktır.
3. Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki fetihleriyle iskân siyaseti arasındaki ilişkiyi açıklar.	[!] Edirne'nin fethi; İstanbul kuşatılması; Sırp Sındığı, Çirmen, I. Kosova ve Niğbolu savaşları da ele alınacaktır. [!] İskân politikasının amacı, gerekçesi ve nasıl gerçekleştirildiğine değinilecektir.
4. Osmanlı Devleti'nin Anadolu'daki faaliyetlerini Türk siyasi birliğinin sağlanması açısından değerlendirir.	
5. Ankara Savaşı'nın Türk dünyasına etkilerini kavrar.	[!] Timur'un uyguladığı politikaların Türk dünyasına etkileri verilecektir. [!] Ankara Savaşı sonrası Anadolu'nun siyasi durumu vurgulanacaktır.
6. Balkanlarda Türk hâkimiyetinin güçlenmesinde etkili olan siyasi olayları değerlendirir.	[!] Edirne-Segedin Antlaşması, Varna Savaşı, İkinci Kosova Savaşı ele alınacaktır. [!] Balkanlarda uygulanan siyasi, sosyal ve ekonomik politikalar vurgulanacaktır.

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

7. Osmanlı devlet anlayışı ve yönetiminin temel özelliklerini kavrar.	[!] Osmanlı devlet anlayışının dayanakları vurgulanacaktır. [!] Devlet anlayışı ve yönetimin temel özellikleri kurumsallaşma sürecini kapsayacak şekilde ele alınacaktır. [!] Şehzade sancağı uygulamasına değinilecektir.
8. XIV-XV. yüzyıllarda Osmanlı askerî teşkilat yapısının temel özelliklerini kavrar.	[!]Yeniçeri Ocağının kurulması ve işleyişi ele alınacaktır. [!] Devşirme sisteminin işleyişi vurgulanacaktır. [!] Tımar sisteminin işleyişine; tımar sisteminde toprak kullanımı, toprak yönetimi, vergi sistemi ve askerî sistem arasındaki ilişkiye değinilecektir. [!] Kuruluş dönemi Osmanlı donanmasına da değinilecektir.
9. XIV-XV. yüzyıllarda Osmanlı ekonomisinin temel özelliklerini kavrar.	[!] Ekonominin temel kaynakları insan gücü, tarım, hayvancılık ve ticaret açısından ele alınacaktır.

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

2. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453–1600)

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. İstanbul'un fethinin sebeplerini, fetih sürecini ve fethin sonuçlarını kavrar.	[!] İstanbul şehrinin siyasi, sosyal, ekonomik, stratejik ve sembolik önemi vurgulanacaktır.
2. II. Mehmet (Fatih) Döneminin siyasi ve askerî faaliyetlerini açıklar.	[!] Anadolu'da Türk siyasi birliğinin sağlanmasına değinilecektir.
3. Osmanlı Devleti'nin yönetim yapısındaki değişimi değerlendirir.	[!] Padişahın tahta geçişi, yetki ve sorumlulukları vurgulanacaktır. [!] Osmanlı yöneticilerinin seyfiye, ilmiye ve kalemîye sınıfından olduğuna değinilecektir [!] Taşra ve eyalet yönetimi de ele alınacaktır. [!] Tımar sisteminin gelişimine değinilecektir.
4. Osmanlı Devleti'nin askerî teşkilatının gelişimini kavrar.	[!] Osmanlı Devleti'nin çağdaş harp teknolojisine ilişkin çalışmalarına da değinilecektir.
5. Osmanlı eğitim sisteminin temel özelliklerini ve işleyişini kavrar.	[!] Osmanlılarda eğitim anlayışı, mesleki eğitim (Lonca teşkilatı vb.), saraydaki eğitim (Enderun ve Harem), medreselerdeki eğitim, askerî eğitim ve dinî kurumlardaki eğitim vurgulanacaktır. [!] Eğitim anlayışındaki süreklilik ve değişim verilecektir. [!] Gayrimüslimlere verilen eğitim özgürlüklerine değinilecektir.
6. Coğrafi keşiflerin Avrupa'nın siyasi, sosyal ve ekonomik yapısına etkisini açıklar.	[!] Feodalitenin zayıflamasına ve merkezi krallıkların güçlenmesine değinilecektir. [!] Papa ve krallar arasındaki mücadeleye değinilecektir. [!] Coğrafi keşiflerin gerçekleşmesinde teknolojik ve bilimsel gelişmelerin etkisine ve bu keşif hareketlerinin sürekliliğine vurgu yapılacaktır.
7. Rönesans'ın ortaya çıkış nedenlerini ve etkilerini kavrar.	[!]Rönesans kelimesinin anlamına değinilecektir. [!] Rönesans'ın ortaya çıkışında doğu medeniyetinin etkisine değinilecektir. [!] Rönesans'ın ortaya çıkışında teknolojik ve bilimsel gelişmelerin etkilerine değinilecektir.

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

8. I. Selim (Yavuz) döneminde Osmanlı Devleti, Safevi ve Memluk devletleri arasındaki askerî ve siyasi ilişkileri açıklar.	[!] Yavuz Sultan Selim dönemi siyasi ve askerî gelişmelerine doğu politikası çerçevesinde değinilecektir.
9. Osmanlı ekonomisinin gelişimini değerlendirir.	[!] Üretim-tüketim dengesine değinilecektir. [!] Osmanlı Devleti'nde ticaretin önemine değinilecektir. [!] Osmanlı Devleti'nin gelir-gider dengesi ve bütçe anlayışına değinilecektir.
10. XV-XVI. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nin toplum yapısını analiz eder.	[!] Yöneten ve yönetilen ilişkisi vurgulanacaktır [!] Dönemin eserlerinden (tarihî vesika, minyatür, gravür, seyahatname vb.) yararlanılarak XV-XVI. yüzyıllarda Osmanlı toplumunda günlük yaşam ele alınacaktır. [!] Osmanlı toplumunda aile hayatına değinilecektir. [!] Vakıfların kuruluşu, işleyişi ve sosyal yaşamdaki önemine değinilecektir.
11. Osmanlı Devleti'nde millet sisteminin toplumsal yaşama etkisini açıklar.	[!] II. Bayezit Döneminde İspanya'dan Osmanlı Devleti'ne sığınan Yahudilerin durumu işlenecektir. [!] Osmanlı yönetimi altındaki Ermenilerin yönetsel, ekonomik, kültürel, toplumsal, hukuksal ve dinsel durumlarını açıklanır. [!] Osmanlı yönetiminin Ermeni cemaatine karşı tutumu açıklanır. [!] Osmanlı yönetiminde Süryanilerin sosyal, ekonomik ve kültürel durumları kısaca ele alınır.
12. I. Süleyman (Kanuni) Dönemi siyasi ve askerî faaliyetlerinin Osmanlı Devleti'nin dünya gücü olmasına etkisini değerlendirir.	[!] XVI. yüzyıl başlarında Avrupa'da meydana gelen siyasi gelişmelere değinilecektir. [!] Osmanlı Devleti'nin Batıda Roma-Germen İmparatorluğu, Avusturya, Venedik, Portekiz; Doğuda İran ile ilişkileri ele alınacaktır. [!] Osmanlı Devleti'nin Akdeniz hâkimiyeti ile Osmanlı deniz politikasının ilişkisi vurgulanacaktır. [!] Hint Deniz Seferlerinin sebep ve sonuçlarına değinilecektir. [!] XV ve XVI. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletlerine verdiği ticari ve hukuki ayrıcalıkların siyasi gelişmelere etkisine değinilecektir.

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

13. Osmanlı hukuk sisteminin özellikleri ve işleyişini kavrar.	[!] Osmanlı adalet anlayışı, kanunnamelerin hazırlanması, merkezi yönetimin güçlendirilmesi ve veraset sistemi ele alınacaktır. [!] Kanuni Döneminde yapılan hukuki düzenlemelerin önemi vurgulanacaktır.
14. Osmanlı Devleti'nde bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeleri, çağdaşı Avrupa devletlerinin bu alandaki gelişmeleriyle karşılaştırır.	[!] Takiyüddin Rasathanesi ile Tycho Brahe Rasathanesi'nin karşılaştırması yapılarak ayrıca Şerafettin Sabuncuoğlu'nun kullandığı teknikler, Piri Reis'in haritaları vb. ele alınacaktır.
15. XV-XVI. yüzyıl Osmanlı kültür, sanat ve mimari anlayışı ve bu alanlardaki gelişmeleri değerlendirir.	[!] Dönemin eserlerinden yararlanılarak Osmanlı'da oyun, eğlence ve şenlik anlayışı da işlenecektir. [!] Geleneksel Türk sanatlarına (hat, tezhip, minyatür, ebru, kakmacılık, çinicilik vb.) örnekler verilecektir.
16. Reform hareketinin sebeplerini ve etkilerini kavrar.	[!] Reform kelimesinin anlamı açıklanacaktır. [!] Avrupa devletlerinde ve Osmanlı Devleti'nde din-devlet ilişkisi karşılaştırılacaktır. [!] Reform hareketleri karşısında Osmanlı Devleti'nin izlediği politikaya değinilecektir. [!] Reform hareketinin sadece dini boyutunun olmadığına ve başarıya ulaşmasının nedenlerine değinilecektir. [!] Reform hareketinin Osmanlı toplumundaki Hristiyanlara etkisine değinilecektir.

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

3. ÜNİTE: ARAYIŞ YILLARI (XVII. YÜZYIL)

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. XVII. yüzyıl başlarında Asya ve Avrupa devletlerinin siyasi durumunu açıklar.	[!] Haçova Meydan Muharebe'sinden sonra Anadolu'da başlayan ayaklanmalara değinilecektir. [!] Ekber ve erşed sistemine değinilecektir.
2. Osmanlı-Avusturya ve Osmanlı-İran savaşlarının Osmanlı Devleti'ne etkilerini değerlendirir.	[!] Bu savaşların, siyasi, sosyal, ekonomik açılardan etkilerine değinilecektir (savaşların uzun sürmesi, devletin Anadolu ile ilgilenecek gücünün olmaması, üretimin azalması, yeni tımarların ortaya çıkmaması, tımar gelirlerinin azalması vb). [!] Zıtvatorok Antlaşması ile Osmanlı Devleti'nin Avusturya'ya yönelik dış politikasında meydana gelen değişim vurgulanacaktır.
3. Merkezî otoritenin zayıflaması ile ayaklanmaların ortaya çıkması arasındaki ilişkiyi açıklar.	[!] Celâli, İstanbul ve Eyalet ayaklanmaları ele alınacaktır.
4. Avrupa devletleri arasında yaşanan rekabetin Osmanlı Devleti'ne etkilerini açıklar.	[!] Coğrafi Keşiflerin Osmanlı Devleti'ne etkileri vurgulanacaktır. [!] Merkantilizmin Osmanlı Devleti'ne etkilerine değinilecektir.
5. II. Osman'ın ıslahat arayışlarını açıklar.	[!] Islahat kavramının anlamı üzerinde durulacaktır. [!] Genç Osman'ın Lehistan Seferi'ne bizzat katılmasının önemi vurgulanacaktır.
6. IV. Murat'ın siyasi ve askerî faaliyetlerini açıklar.	[!] IV. Murat'ın iktidarı ele alış sürecine de değinilecektir. [!] IV. Murat dönemi ıslahatları merkezi otoriteyi güçlendirme çalışmaları çerçevesinde işlenecektir. [!] Koçi Bey ve Katip Çelebi'nin risalelerine dönemin ıslahat çalışmaları bağlamında değinilecektir. [!] Kasr-ı Şirin Antlaşması'nın önemi vurgulanacaktır.

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

7. Tımar sistemindeki değişimin sebep ve sonuçlarını değerlendirir.	[!] İltizam ve mukaata usulüne değinilecektir.
8. XVII. yüzyılda Avrupa’da meydana gelen bilimsel gelişmeleri ve siyasi olayları kavrar.	[!] Otuz Yıl Savaşlarına, İngiltere’de meşruti yönetime ve Fransa’da mutlakiyet yönetimine değinilecektir. [!] Bilimsel çalışmalar ve bu çalışmaların döneme olan etkisi vurgulanacaktır.
9. IV. Mehmet Dönemi iç ve dış politikadaki gelişmeleri açıklar.	[!] XVII. yüzyılda yapılan ıslahatların genel özellikleri ele alınacaktır. [!] Osmanlı-Lehistan, Osmanlı-Rusya, Osmanlı- Avusturya ilişkilerine değinilecektir. [!] Girit’in fethi işlenirken Osmanlı donanmasının durumuna değinilecektir.
10. II. Viyana Kuşatması’nın sebeplerini, kuşatma sürecini ve sonuçlarını değerlendirir.	[!] Avrupa devletlerinin haçlı zihniyeti vurgulanacaktır.
11. XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti’ndeki kültür, sanat, mimari ve bilim alanlarındaki çalışmaları değerlendirir.	[!] Evliya Çelebi, Katip Çelebi, Mimar Mehmet Ağa, Nef’i, Karacaoğlan, Lagari Hasan Çelebi, İtri, Nabi, Hattat Hafız Osman, Naima gibi sanatçıların ve bilim insanlarının çalışmalarına ve eserlerine yer verilecektir.

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

4. ÜNİTE: AVRUPA VE OSMANLI DEVLETİ (XVIII. YÜZYIL)

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
<p>Bu ünite ile öğrenciler;</p> <p>1. Avrupa devletleri ve Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyıl dış politikalarındaki öncelikleri fark eder.</p>	<p>[!] İttifakların kurulmasındaki faktörler açıklanacaktır.</p> <p>[!] Avrupa devletlerinin dış politikalarındaki sürekliliğe ve Osmanlı Devleti'nin Avrupa politikasında değişen rolüne örnekler verilecektir.</p> <p>[!] Rusya'nın dış politikası açıklanırken Çar I. Petro'nun askerî ve sanayi alanlardaki reformlarına kısaca değinilecektir.</p> <p>[!] İngiltere'nin 1791'den itibaren Rusya'ya karşı Osmanlı toprak bütünlüğünü koruduğuna değinilecektir.</p>
<p>2. III. Ahmet Dönemi iç ve dış politikadaki gelişmeleri ve ıslahat çalışmalarını değerlendirir.</p>	<p>[!] Osmanlı-Rusya, Venedik, Avusturya ilişkilerine değinilecektir.</p> <p>[!] Lale Devri'nde yapılan ıslahatlar ve bu ıslahatların karakteristik özelliği vurgulanacaktır.</p>
<p>3. Aydınlanma Çağı'nda meydana gelen gelişmeleri ve bu gelişmelerin etkilerini kavrar.</p>	
<p>4. Sanayi İnkılabı'nın nedenlerini ve ortaya çıkan değişimleri kavrar.</p>	<p>[!] Sömürgeciliğin yayılması ele alınacaktır.</p> <p>[!] Osmanlı sanayisi ve Avrupa sanayisi üretim ilişkileri açısından karşılaştırılacaktır.</p>

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

5. Osmanlı-Rus ilişkilerini, Rusya'nın genişleme siyaseti açısından değerlendirir.	[!] 1736-39 Rus-Avusturya ittifakı, 1768 -74 Osmanlı Rus Savaşları ele alınacaktır. [!] Fransa'ya verilen kapitülasyonların devamlı hâle getirilmesinin Osmanlı ekonomisine etkisine de değinilecektir. [!] Kırım'ın önemine Osmanlı-Rus ilişkileri çerçevesinde değinilecektir. [!] Rusya'nın Balkanlar'daki faaliyetlerine değinilecektir. [!] Küçük Kaynarca Antlaşması ele alınacaktır.
6. Amerika Birleşik Devletleri'nin kurulması ile ilgili olayları açıklar.	[!] ABD'nin bağımsızlığını kazanmasındaki Fransız desteğine İngiltere-Fransa rekabeti çerçevesinde değinilecektir.
7. Fransız İhtilali'nin sebeplerini ve İhtilâl sonrasında ortaya çıkan fikir hareketlerini değerlendirir.	[!] İhtilal'in siyasi, ekonomik, sosyal ve fikri nedenleri açıklanacaktır. [!] 1830 ve 1848 ihtilallerine de değinilecektir.
8. III. Selim Dönemi siyasi gelişmeleri ve ıslahat hareketlerini kavrar.	[!] Zıştovi ve Yaş antlaşmalarına değinilecektir. [!] Askerî, sosyal ve ekonomik alanlardaki ıslahatları ele alınacaktır. [!] Osmanlı Devleti'nin sürekli elçilikler kurmasının önemi vurgulanacaktır.
9. III. Selim Dönemi Osmanlı- Fransız siyasi ilişkilerini açıklar.	[!] Mısır'ın işgali Fransız- İngiliz rekabeti ve Fransız sömürgeciliği açısından ele alınacaktır. [!] Osmanlı'nın Fransa'ya karşı izlediği "Denge Politikası" ile İngiliz- Rus ittifakına değinilecektir.
10. XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin yönetim ve bürokrasi anlayışında meydana gelen değişimleri örneklerle açıklar.	[!] Divan-ı Hümayun'dan Bab-ı Âli'ye geçiş ile ilgili gelişmeler verilecektir. [!] İdarî kadronun seyfiye yerine daha çok kalemiyeden seçilmesine değinilecektir. [!] Ayan ve eşrafın ön plana çıkmasının sebepleri ve etkileri verilecektir. [!] Nizam-ı Cedid Ordusunun kurulması ile ayanların yükselişi ilişkilendirilecektir.
11. XVIII. yüzyıl ıslahat hareketlerinin genel özellikleri ile bu ıslahatların toplum, kültür, eğitim ve sanat alanlarındaki etkilerini değerlendirir.	

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

5. ÜNİTE: EN UZUN YÜZYIL (1800 – 1922)

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Bu ünite ile öğrenciler; 1. XIX. yüzyıl başlarında Asya ve Avrupa devletlerinin siyasi durumunu açıklar.	
2. II. Mahmut'un yaptığı ıslahatları ve bu ıslahatların meydana getirdiği değişimleri değerlendirir.	[!] Siyasi, idari, sosyal, askerî ve ekonomik alanlardaki ıslahatlar ele alınacaktır. [!] Sened-i İttifak, padişahın yetkileri açısından da ele alınacaktır.
3. Balkanlarda milliyetçilik fikirlerinin yayılması ile Osmanlı Devleti'nde ortaya çıkan ayaklanmalar arasındaki ilişkiyi kavrar.	[!] Fransız İhtilali'nden sonra ortaya çıkan fikir akımlarının Osmanlı Devleti üzerindeki etkilerine de değinilecektir. [!] Avrupa devletlerinin Balkanlar üzerindeki politikalarına yer verilecektir. [!] Rusya'nın Panslavizm politikasına yer verilecektir. [!] Bükreş ve Edirne Antlaşmalarına da yer verilecektir.
4. Şark Meselesi'nin Avrupa'nın siyasi gündemine girmesini kavrar..	[!] Viyana Kongresi ile Avrupa'da değişen dengeler ve Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'ne karşı izledikleri politika ele alınacaktır. [!] İstanbul Konferansı'na değinilecektir.
5. Mısır ve Boğazlar Sorunu ile Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'ne yönelik politikalarını kavrar.	[!] Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın yaptığı ıslahatlara değinilecektir. [!] Boğazlar konusunun uluslararası bir sorun hâline gelmesi vurgulanacaktır. [!] 1838 Ticaret Sözleşmesi ile Osmanlı Devleti'nin İngiltere'ye verdiği imtiyazlar ve bunların Osmanlı ekonomisine etkilerine yer verilecektir.
6. Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti'ne etkisini analiz eder.	[!] Sömürgecilik anlayışının Osmanlı Devleti'ne etkisi vurgulanacaktır.
7. Tanzimat Fermanı'nın Osmanlı siyasi, sosyal ve kültürel hayatına etkisini değerlendirir.	[!] Tanzimat Fermanı'nın hazırlanmasında etkili olan iç ve dış siyasi gelişmelere de değinilecektir.

ORTAÖĞRETİM 10. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

8. Kırım Savaşı'nın Osmanlı Devleti ve Avrupa devletleri açısından önemini açıklar.	[!] Osmanlı Devleti'nin ilk dış borçlanmasının bu savaş sırasında olduğuna da değinilecektir.
9. Islahat Fermanı'nın Osmanlı siyasi, sosyal ve kültürel hayatına etkisini kavrar.	
10. I. Meşrutiyet Dönemini Osmanlı Devleti'nin demokratikleşme süreci açısından değerlendirir.	[!] Jön Türkler (Genç Osmanlılar) hareketine de değinilecektir. [!] Kanun-i Esasi'nin demokratikleşme süreci açısından önemi vurgulanacaktır. [!] Mecelle'nin aile hukuku açısından önemine değinilecektir.
11. 1877–1878 Osmanlı-Rus Savaşı (93 Harbi)'nin sonuçlarını açıklar.	[!] Berlin Konferansı'na yer verilecektir. [!] Ermeni Meselesi'nin ortaya çıkışına ve Ermeni faaliyetlerine yer verilecektir. [!] Osmanlı-Rus Savaşı sonunda Balkanlardan ve Kafkaslardan Anadolu'ya yapılan göçlere yer verilecektir. [!] Osmanlı-Rus Savaşı'nda İngiltere'nin politika değişikliğine gitmesine vurgu yapılacaktır. [!] Kıbrıs, Tunus ve Mısır'ın Osmanlı hâkimiyetinden çıkışına yer verilecektir. [!] 1878 Ayastefanos Antlaşması'na Ermenilerle ilgili konulan maddenin (16. madde) amacını ve Ayastefanos Antlaşması'nın yürürlüğe girmemesinin nedenlerine değinilir. [!] 1878 Ayastefanos Antlaşması sonrası dönemde Osmanlı Devleti'nin Ermenilere yönelik olarak izlediği politikalara ve politikalar karşısında Ermenilerle Batılı devletlerin izlediği siyasete değinilir.
12. II. Meşrutiyet Dönemi siyasi sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmeleri değerlendirir.	[!] İttihat ve Terakki Cemiyetine değinilecektir. [!] Bosna-Hersek'in ilhakına, Bulgaristan'ın bağımsızlığını kazanmasına ve Girit'in Yunanistan'a katılmasına değinilecektir. [!] Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık fikir akımlarına değinilecektir. [!] 31 Mart Olayı'na da yer verilecektir. [!] Osmanlı-Alman yakınlaşmasına da değinilecektir.
13. Osmanlı toplumunda meydana gelen değişimleri analiz eder.	[!] Basın-yayının Osmanlı toplumunda meydana getirdiği değişim vurgulanacaktır. [!] Osmanlı Devleti'nde kadının konumundaki değişim vurgulanacaktır. [!] Kadınlar tarafından gerçekleştirilen yayın faaliyetlerine yer verilecektir.
14. Osmanlı Devleti'nde eğitim alanında meydana gelen gelişmeleri kavrar.	[!] Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'ne de yer verilecektir. [!] Azınlık ve yabancı okulların faaliyetlerine de değinilecektir.

15. Osmanlı kültür, sanat ve mimari anlayışını kavrar.	[!] Sahne sanatları (opera, tiyatro vb.), süsleme ve görsel sanatlardaki gelişmelere değinilecektir.
16. Trablusgarp ve Balkan savaşlarının sebep ve sonuçlarını açıklar.	
17. I. Dünya Savaşı'nın sebep ve sonuçlarını kavrar.	[!] İtalya ve Almanya'nın siyasi birliklerini kurmasına yer verilecektir. [!] Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'nda mücadele ettiği cephelere yer verilecektir. [!] 1915 Olayları sebep ve sonuçlarıyla ele alınacaktır. [!] Atatürk'ün vatan ve millet sevgisi, mantıklılığı, ileri görüşlülüğü ve önder oluşuna yer verilecektir.

ORTAÖĞRETİM 11. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1. ÜNİTE: DEĞİŞEN DÜNYA DENGELERİ KARŞISINDA OSMANLI SİYASETİ (1595-1774)

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
11.1.1. 1595-1700 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.	Başlıca siyasi gelişmeler olarak Haçova Muharebesi (1596), Zitvatorok Antlaşması (1606), Nasuh Paşa Antlaşması (1612), Serav Antlaşması (1618), Hotin Antlaşması (1621), Kasr-ı Şirin Antlaşması (1639), Vasvar Antlaşması (1664), Girit'in Fethi (1669), Bucaş Antlaşması (1676), Bahçesaray Antlaşması (1681), II. Viyana Kuşatması (1683), Karlofça Antlaşması (1699) ve İstanbul Antlaşması (1700) verilir. Burada verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir.
11.1.2. XVII. yüzyılda değişen siyasi rekabet içerisinde Osmanlı Devleti'nin ittifak girişimlerini açıklar.	a) Habsburg İmparatorluğu'na karşı yürütülen uzun savaşlar neticesinde yapılan Zitvatorok Antlaşması ile birlikte Avrupa diplomasisinde mütekabiliyet esasının kabul edildiği açıklanır. b) Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin doğu sınırının büyük ölçüde belirlendiğine (Kasr-ı Şirin Antlaşması) değinilir. c) Osmanlı Devleti'nin karşı karşıya kaldığı stratejik tehditler (Lehistan, Venedik, Avusturya, Rusya ve Malta) ve kayıplar bağlamında Avrupa siyasetinde kurduğu konjonktürel ittifaklara ana hatlarıyla değinilir.
11.1.3. Modern devletler hukukunun ortaya çıkışında Westphalia (Vestfalya) Barışı'nın rolünü kavrar.	
11.1.4. Denizcilik faaliyetlerinin içdenizlerden okyanuslara taşınmasının dünya siyasetine ve ticaretine etkilerini analiz eder.	a) Okyanusa ve Akdeniz'e kıyısı olan Avrupa güçlerinin denizcilik stratejileri ile denizlerde küresel ölçekli ticari ve askerî faaliyetlere girişmeleri üzerinde durulur. b) Osmanlı Devleti'nin Akdeniz ve Karadeniz hâkimiyetinin zayıflamasının sebepleri üzerinde durulur. Bu bağlamda Osmanlı denizciliğinde kadırgadan kalyona geçişe değinilir.
11.1.5. 1700-1774 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.	a) Başlıca siyasi gelişmeler olarak Prut Antlaşması (1711), Pasarofça Antlaşması (1718), Patrona Halil İsyanı (1730), Ahmet Paşa Antlaşması (1732), Belgrad Antlaşması (1739), Kermen Antlaşması (1746), Kapitülasyonların sürekli hale gelmesi (1740), Çeşme Baskını (1770) ve Küçük Kaynarca Antlaşması (1774) verilir. Burada verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye

ORTAÖĞRETİM 11. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

	<p>yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir.</p> <p>b) Osmanlı Devleti'nin Karlofça Antlaşması'yla kaybettiği toprakları geri alma gayretlerine değinilir.</p> <p>c) Safevi Devleti'nin sona erışı ile Osmanlı-İran ilişkilerinde yeni bir döneme girildiğine değinilir.</p> <p>ç) Osmanlı-Rus mücadelesi, Osmanlı Devleti'nin askerî ve siyasi güç kaybı bağlamında ele alınır.</p>
--	---

2. ÜNİTE: DEĞİŞİM ÇAĞINDA AVRUPA VE OSMANLI

11.2.1. Avrupa düşüncesinde meydana gelen değişimleri ve bunların etkilerini analiz eder.	<p>a) Roma Katolik Kilisesi'nin fikrî-manevi, siyasi, sosyal ve ekonomik alanlarda kurduğu baskı ve vesayet, ruhban veya aristokrat olmayan kesimleri alternatif bir dünya tasavvuruna sevk ettiği vurgulanır. Söz konusu baskı ve vesayet, fikrî-manevi (Rönesans-Reform, Protestanlaşma, hümanist ve rasyonalist felsefeler, Newtoncu Fizik ve Bilim Devrimi, sekülerleşme), sosyo-politik (ülke-devlet esasına dayalı prensliklerin ortaya çıkışı ve devletlerarası ilişkilerin sekülerleşmesi), sosyo-ekonomik (merkantilizm ve kırdan kente göç, aristokrasiye karşı tüccar burjuva sınıfının güçlenmesi), askerî ve teknolojik (ateşli silahlar, yeni gemi türleri) alanlarda yol açtığı çeşitli değişimler vurgulanır.</p> <p>b) XVII ve XVIII. yüzyıllarda Avrupa düşüncesinde meydana gelen değişimler Copernicus (Kopernik), Machiavelli (Makyavel), Thomas Moore (Tamis Mur), Immanuel Kant (İmanuel Kant) ve Jean Jacques Rousseau'nun (Jan Jak Russo) temel fikirleri üzerinden ele alınır.</p>
11.2.2. Avrupa'daki gelişmelere bağlı olarak Osmanlı idari, askerî ve ekonomik yapısında meydana gelen değişimleri analiz eder.	<p>a) Avrupalıların Amerika kıtasına ulaşmaları sonrasında Avrupa'ya ve dünyaya yayılan değerli madenlerin ortaya çıkardığı ekonomik değişimin Osmanlı coğrafyasında enflasyona ve toprağın ticarileşmesine yol açtığına değinilir.</p> <p>b) Merkantilist ekonomi ve Askerî Devrim'in, Avrupa devletleri ile rekabet hâlindeki Osmanlı Devleti'nin toprak düzeninde ve buna bağlı savaş organizasyonunda yol açtığı zorunlu dönüşümler (tüfek kullanabilen piyade ihtiyacının artması neticesinde Yeniçeri Ocağı mevcudunun artışı ve devşirme sisteminin sona ermesi; sekban, sarıca, levent gibi ücretli geçici</p>

ORTAÖĞRETİM 11. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

	<p>asker istihdamına sıklıkla başvurulması ve nihayet toprak düzenindeki özelleşme eğilimleri sebebiyle ordunun lojistik sistemin bozulması) üzerinde durulur.</p> <p>c) Fransa'ya verilen kapitülasyonların sürekli hâle getirilmesinin Osmanlı ekonomisine etkilerine değinilir.</p> <p>ç) Osmanlı Devleti'nde artan savaş finansmanını karşılamak için alınan tedbirlere (toplanan vergilerin arttırılması, iltizam ve malikâne sistemleri ve olağanüstü savaş vergileri) değinilir.</p> <p>d) Avrupa'da merkezîyetçi/mutlakîyetçi devletler güçlenirken, Osmanlı coğrafyasında mahallî politik ve ekonomik aktörlerin merkezî idareye karşı güç kazandığı vurgulanır.</p>
11.2.3. Osmanlı devlet idaresi ve toplum düzenindeki çözümleri önleme çabalarını analiz eder.	<p>a) XVII ve XVIII. yüzyıllarda gerçekleşen muhalif hareketler (Celâli, Yeniçeri ve Suhte İsyanları) dış ve iç kaynaklı değişim ve dönüşümlerle ilişkilendirilerek kısaca ele alınır. İsyanlara katılan toplum kesimlerinin sosyo-ekonomik beklentilerine kısaca değinilir.</p> <p>b) Osmanlı saltanatında tahta kimin geçeceğine dair belirsizliğin neden olduğu iç siyasi karışıklıklara engel olmak amacıyla Ekber ve Erşed Sistemi'nin ihdas edildiğine değinilir.</p> <p>c) Osmanlı ıslahat layihalarında devlet idaresi ve toplum düzenindeki değişikliklerin genellikle iç faktörlere bağlı olarak merkezîyetçi bir perspektiften algılandığı vurgulanır.</p> <p>ç) Lâle Devri olarak bilinen dönemde gerçekleştirilen başlıca yeniliklerin Osmanlı sosyal hayatında etkileri üzerinde durulur.</p> <p>d) Avrupa'da matbaanın kullanılmaya başlanmasının bilginin üretilmesi ve bilgiye erişim alanlarında sağladığı imkânlar vurgulanarak Osmanlı Devleti'nde Müslüman ve gayrimüslimlerin matbaayı kullanmaya başlama süreçleri ele alınır.</p> <p>e) Osmanlı ilim ve irfan geleneğindeki yenilik arayışları; Kâtip Çelebi, Naima Efendi, Evliya Çelebi ve Yanyalı Esad Efendi örneklerinden hareketle ele alınır.</p>

ORTAÖĞRETİM 11. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

3. ÜNİTE: ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGİ STRATEJİSİ (1774-1914)

11.3.1. 1774-1914 yılları arasındaki süreçte meydana gelen başlıca siyasi gelişmeleri tarih şeridi ve haritalar üzerinde gösterir.	<p>Başlıca siyasi gelişmeler olarak Aynalıkavak Tenkihnamesi (1779), Kırım'ın Rusya tarafından ilhakı (1783), Fransız İhtilali (1789), Zıştovi Antlaşması (1791), Yaş Antlaşması (1792), Fransa tarafından Mısır'ın işgali (1798), El-Ariş Antlaşması (1801), Sırp İsyanı (1804), Senedi İttifak (1808), Bükreş Antlaşması (1812), Viyana Kongresi (1815), Rum İsyanı (1821), Sudan'da Mısır-Osmanlı hakimiyetinin kurulması (1821-1881), Navarin Olayı (1827), Edirne Antlaşması (1829), Fransızların Cezayir'i alması (1830), Kütahya Antlaşması (1833), Hünkâr İskeleyi Antlaşması (1833), Balta Limanı Antlaşması (1838), Nizip Muharebesi (1839), Tanzimat Fermanı (1839), Londra Antlaşması (1840), Londra Boğazlar Sözleşmesi (1841), Kırım Savaşı (1853-1856), Islahat Fermanı (1856), Paris Antlaşması (1856), Süveyş Kanalı'nın açılması (1869), Kanun-î Esasi'nin ilanı (1876), Osmanlı-Rus Savaşı (1877-1878), Ayastefanos Antlaşması (1878), İngilizlerin Kıbrıs'ı işgali (1878), Berlin Antlaşması (1878), Fransızların Tunus'u işgali (1881), Düyûn-ı Umûmiye İdaresinin kurulması (1881), Üçlü İttifak'ın kurulması (1882), İngilizlerin Mısır'ı işgali (1882), Üçlü İtilaf'ın kurulması (1907), II. Meşrutiyet'in ilanı (1908), Bulgaristan'ın bağımsız olması (1908), Girit'in Yunanistan tarafından işgali (1908), Bosna-Hersek'in Avusturya Macaristan İmparatorluğu tarafından ilhakı (1908), 31 Mart Olayı (1909), Trablusgarp Savaşı (1911), Uşi Antlaşması (1912), I. Balkan Savaşı (1912), Londra Antlaşması (1913), Bâbüâli Baskını (1913), II. Balkan Savaşı (1913), Atina Antlaşması (1913), İstanbul Antlaşması (1913) ve Bükreş Antlaşması (1913) verilir. Burada verilen kronolojik sıralama, öğrencilerin kronolojik düşünme becerilerini desteklemeye yöneliktir. Sıralanan olay ve olgulara ilişkin bir konu anlatımı yapılmamalı ve bunların ezberletilmesi yoluna gidilmemelidir.</p>
---	--

ORTAÖĞRETİM 11. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

3. ÜNİTE: ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGİ STRATEJİSİ (1774-1914)

11.3.2. Osmanlı Devleti'nin siyasi varlığına yönelik tehditleri analiz eder.	<p>a) Osmanlı Devleti'nin güç kaybetmesiyle birlikte büyük güçlerin Osmanlı coğrafyasına nüfuz etme ve muhtemel bir dağılma durumunda Osmanlı topraklarını ve tabii kaynaklarını paylaşma çabaları küresel güç mücadelesi bağlamında ele alınır.</p> <p>b) 1815 Viyana Kongresi ile başlayan süreçte büyük güçlerin müdahalesiyle uluslararası boyut kazanan konular (1821 Rum İsyanı ve sonrasında Yunanistan'ın kurulması, Kırım Savaşı ve sonrasında Osmanlı Devleti'nin Paris Antlaşması ile Avrupa devletler hukukuna dâhil edilmesi, 93 Harbi ve sonrasında Berlin Kongresi ile Doğu Anadolu'daki Ermeni Meselesi ve Makedonya Sorunu'nun tanımlanması) bağlamında Osmanlı Devleti'nin varlığının Avrupalı devletler tarafından tehdit edildiği üzerinde durulur.</p> <p>c) Avrupa'da XIX. yüzyılda siyasi birliğini tamamlayan devletler bağlamında Üçlü İttifak ve Üçlü İtilaf oluşumlarına değinilir.</p>
11.3.3. Mehmet Ali Paşa'nın Osmanlı Devleti'nin merkezi yönetimine rağmen güç kazanması ve nüfuz alanını genişletme çabalarını analiz eder.	<p>Vehhabilik hareketine ve bu hareketin etkilerine kısaca değinilir.</p>
11.3.4. Osmanlı ile Rusya arasındaki rekabetin Osmanlı Devleti'nin Avrupa ve Asya siyasetindeki önemini kavrar.	<p>a) 1768-1914 arasında Osmanlı Devleti'nin en büyük stratejik rakibinin Çarlık Rusya'sı olduğu açıklanır. Kara ve denizlerdeki Osmanlı-Rus mücadelesinin önceki kazanımlar kapsamında ele alındığı hatırlatılarak bu mücadeleler sonrasında yapılan antlaşmaların Osmanlı Devleti aleyhine Rusya'ya sağladığı kazanımlar kısaca ele alınır.</p> <p>b) Rusya'nın Boğazları kontrol ve Boğazlardan serbest geçiş hakkı gibi talepleri karşısında İngiltere, Avusturya-Macaristan, Almanya ve Fransa gibi ülkelerin Boğazları tahkim ederek ve diplomatik girişimlerde bulunarak Osmanlı Devleti'nin yanında yer almasına değinilir.</p> <p>c) Balkan Savaşları ve sonrasında Osmanlı'nın Avrupa'daki topraklarının kaybı, İngiliz-Rus-Fransız ittifakı ve Reval Görüşmesi, Birinci Dünya Savaşı arifesinde Osmanlı Hükûmetinin çeşitli büyük güçler ile ittifak arayışları ve Almanya ile yakınlaşması üzerinde durulur.</p>

ORTAÖĞRETİM 11. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

4. ÜNİTE: DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

11.4.1. Fransız İhtilali ve Avrupa’da Sanayi Devrimi ile birlikte devlet-toplum ilişkilerinde meydana gelen dönüşümü kavrar.	<p>a) Fransız İhtilali ile ortaya çıkan fikir akımlarının; imparatorlukların (Avusturya-Macaristan, Rusya ve Osmanlı) siyasi hayatlarına etkilerine ilişkin örneklerle yer verilir. Bu bağlamda Avrupa devletlerinin Balkanlara yönelik politikalarının Osmanlı Devleti’ne etkilerine (Sırp İsyanı, Rum İsyanı ve Navarin Olayı) değinilir. Bu olayların detaylarına girilmez.</p> <p>b) Avrupa’daki 1830-1848 İhtilallerinin sosyo-ekonomik ve sosyo-politik etkileri kısaca vurgulanır.</p> <p>c) Avrupa modern siyasi ideolojileri (liberalizm, kapitalizm, sosyalizm, Marksizm) tanıtılarak bunların toplumsal etkilerine değinilir.</p> <p>ç) Avrupa’da Sanayi İnkılabı sonrasında belirginleşen sınıflı toplum yapısının mutlakiyetçi monarşilerin anayasal monarşilere dönüşmesi üzerindeki etkisi vurgulanır.</p>
11.4.2. Osmanlı Devleti’nde modern ordu teşkilatı ve yurttaş askerliği konularındaki düzenlemelerin siyasi ve sosyal boyutlarını analiz eder.	<p>a) Fransız İhtilali sonrasında Avrupa’da uygulanmaya başlanan zorunlu askerlik sistemi ile bu sistemin ulus devletlerin kurulması ve cumhuriyet rejimlerinin ortaya çıkması üzerindeki etkilerine değinilir.</p> <p>b) Osmanlı Devleti’nin Batı tipi yeni bir düzenli ordu kurma projelerinin (Nizam-ı Cedit, Yeniçeri Ocağı’nın kaldırılması ve Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye, Asâkir-i Nizamiye), dış askerî rekabete ayak uydurma arzusunun yanı sıra merkezî idarenin otoritesini arttırma amaçlı çabalar olduğu vurgulanır.</p> <p>c) Düzenli bir ordu kurmanın önündeki siyasi, ekonomik, coğrafi ve teknolojik engeller üzerinde durulur. Muafiyetlere ve "bedel-i askerî" uygulamasına değinilir.</p>

ORTAÖĞRETİM 11. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

4. ÜNİTE: DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

11.4.3. Ulus devletleşme ve endüstrileşme süreçlerinin sosyal hayata yansımalarını analiz eder.

- a) XIX. yüzyılda artan politik-askerî ve sosyo-ekonomik ihtiyaçlar çerçevesinde devlet idarecilerinin ülkelerindeki nüfusu artırmaya çalıştıkları ve demografik gücü bir millî güç unsuru olarak kullandıkları vurgulanır.
- b) Ulaşım ve haberleşme sektörlerindeki gelişmelerin (demiryolu, telgraf) merkezî idarelere hâkimiyet alanları üzerindeki otoritelerini arttırma imkânı vermesi Osmanlı Devleti örneği üzerinden ele alınır.
- c) Ulus devlet anlayışıyla birlikte eğitim kurumlarına ve askerî teşkilatlara devletin anlayışına uygun vatandaş yetiştirilmesi görevinin verilmesi üzerinde durulur.
- ç) Avrupa devletleriyle girilen siyasi ve askerî rekabet çerçevesinde açılan kurumlara (Hendesehane ve Mühendishaneler, Mekteb-i Harbiye, Tıbbiye, Mülkiye ve diğer meslek okulları) ve II. Mahmud Dönemi'nden itibaren zorunlu örgün eğitimin başlatılmasına değinilir.
- d) Osmanlı Devleti'nde açılan yabancı ve misyoner okulları ile azınlık okullarına değinilerek II. Abdülhamit Dönemi'nde devlet tarafından kurulan okullar kısaca ele alınır.
- e) II. Abdülhamid Dönemi'nde gerçekleştirilen devlet hastanelerinin ve Dârülaceze gibi sosyal yardım kurumlarının kurulması, emeklilik sistemi ve yoksul aylığı uygulamaları ele alınır. Bu uygulamaların günümüzde de varlıklarını sürdürdükleri vurgulanır.
- f) Avrupa'nın genelinde olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de eğitim ve sağlık alanlarında faaliyette bulunan dinî vakıflar ve diğer sivil toplum kuruluşlarının yerini devlet kurumlarının almaya başlamasının gerekçelerine değinilir.

ORTAÖĞRETİM 11. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

4. ÜNİTE: DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ

11.4.4. Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-ı Esasi'nin içeriklerini küresel ve yerel siyasi şartlar bağlamında değerlendirir.	<p>a) Sened-i İttifak, Tanzimat ve Islahat Fermanları ile Kanun-ı Esasî; uluslararası güçler, yerel siyasi aktörler ve ahalinin kriz dönemlerindeki farklı taleplerinin merkezî idare tarafından uzlaştırılmasına yönelik çabalar olarak ele alınır.</p> <p>b) Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde Osmanlı hukuk sisteminde meydana gelen değişiklikler ve çıkarılan başlıca kanunlar; devlet-toplum ilişkileri ve Osmanlı Devleti'nin Avrupa siyasi sistemine entegrasyonu çerçevesinde ana hatlarıyla ele alınır.</p> <p>c) Osmanlı Devleti'nin dağılmasını önlemeye yönelik Üç Tarz-ı Siyaset olarak bilinen fikir akımları ile bu fikir akımlarının; merkezi idarenin ve düşünce adamlarının siyasi ve toplumsal birliği koruma çabaları olduğu üzerinde durulur.</p> <p>ç) Meşrutiyet Dönemlerinde yapılan mebus seçimlerinin ve çok partili hayata geçiş denemelerinin demokratikleşme yolunda atılan adımlar olduğu vurgulanır.</p>
11.4.5. 1876-1913 arasında gerçekleştirilen darbelerin Osmanlı siyasi hayatı üzerindeki etkilerini değerlendirir.	<p>a) 1876, 1909 ve 1913 darbelerinin aktörlerine, iç ve dış sebeplerine, gerçekleştirilme şekillerine ve sosyo-politik sonuçlarına değinilir.</p> <p>b) Devletin siyasi düzenini sekteye uğratan darbeler döneminde yaşanan toprak kayıplarına (Sırbistan, Bulgaristan, Girit, Bosna-Hersek, Arnavutluk) değinilir.</p>

ORTAÖĞRETİM 11. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

5. ÜNİTE: SERMAYE VE EMEK

11.5.1. Sanayi İnkılabı öncesindeki üretim tarzı ile endüstriyel üretim tarzı arasındaki farkları açıklar.	El emeğine dayalı zirai üretim ve zanaat üretimi ile endüstriyel üretim arasındaki farklılıklar bağlamında çalışma ortamı, üretim aletleri, üretimin hızı ve miktarı, üretim organizasyonu ve çalışma disiplini gibi hususlar üzerinde durulur.
11.5.2. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde endüstriyel üretime geçiş çabalarını ve bu süreçte yaşanan zorlukları analiz eder.	a) Devletin ve özel sektörün sanayileşme çabalarının önündeki engeller (sermaye, bilim ve teknoloji, yetişmiş personel ve uzun vadeli strateji konularındaki yetersizlikler) üzerinde durulur. b) Küresel kapitalist güçlerle rekabet etme konusundaki zorluklar; 1838 Balta Limanı Antlaşması örneğinden hareketle gümrük ve ticaret antlaşmalarının sınırlayıcılığı ve yerli üretim yerine ithalatın tercih edilmesi gibi faktörler bağlamında ele alınır. c) Sömürgecilik ile küresel kapitalizm arasındaki ilişkinin sosyal ve ekonomik hayata etkilerine (kölelik, asimilasyon ile hammadde, işgücü ve pazar ihtiyacı) değinilir.
11.5.3. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde hükûmetlerin ekonomik hayat üzerinde kontrol sağlamaya yönelik çabalarını ekonomik ve politik açılardan değerlendirir.	a) Kapitalist dünya ekonomisinin etkilerinin yanında plansız ve kontrolsüz kamu harcamaları ve artan savaş maliyetleri dolayısıyla 1856'dan sonraki süreçte kamu maliyesinde yaşanan borç krizleri sonucunda Düyûn-ı Umûmiye İdaresinin kurulması ele alınır. b) İttihat ve Terakki Hükûmetlerinin hedeflediği Milli İktisat Politikasına kısaca değinilir.

ORTAÖĞRETİM 11. SINIF TARİH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

6. ÜNİTE: XIX VE XX. YÜZYILDA DEĞİŞEN GÜNDELİK HAYAT

11.6.1. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerindeki nüfus hareketlerinin siyasi, askerî ve ekonomik sebep ve sonuçlarını açıklar.	<p>a) İmparatorlukların ulus-devletlere dönüşme süreçlerinin beraberlerinde demografik hareketleri getirmesine değinilir.</p> <p>b) Osmanlı Devleti'nin savaşlar ve siyasi anlaşmalar sonucunda toprak kaybetmesi sonrasında başlayan Türk ve Müslüman ahalinin Anadolu'ya doğru zorunlu göçlerinin sonuçları üzerinde durulur.</p>
11.6.2. Modernleşmeyle birlikte sosyal, ekonomik ve politik anlayışta yaşanan değişim ve dönüşümlerin gündelik hayata etkilerini analiz eder.	<p>a) Tüketim kalıplarının tek tipleştirilmesi ile büyük nüfuslu şehir ve metropollerin kurulmasının olumlu ve olumsuz sonuçlarına değinilir.</p> <p>b) XIX. yüzyılda gazetelerin ve diğer süreli yayınların artmasıyla birlikte kamuoyu kavramının sosyal bir gerçeklik hâline geldiğine değinilir.</p> <p>c) Kültür endüstrisi ile birlikte ortaya çıkan popüler kültür ve sanat ürünlerine değinilerek bunların sosyal hayatta meydana getirdiği değişimler üzerinde durulur.</p> <p>ç) Moderniteyle birlikte birey ve toplumun zaman tasavvurundaki değişim (iş zamanı - boş zaman) ve bu değişimin sosyal hayata yansımaları üzerinde durulur.</p> <p>d) Modern şehirlerin dokusunda yaşanan değişim Avrupa'nın büyük metropolleri ile İstanbul, İzmir ve Selanik gibi Osmanlı şehirleri üzerinden ele alınır.</p>

Ogretmenler.Com
Bilgi Paylaştıkça Çoğalır

2020 YKS'de Başarılar Dileriz!